

Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

„Já a SVĚT“

Mateřská škola Bludov

příspěvková organizace

Polní 502, 78961 Bludov, IČO:70997837, ms.bludov@centrum.cz, tel:583 238 28

Obsah:

Obsah:	1
1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE O MATEŘSKÉ ŠKOLE	3
2. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA ŠKOLY	4
3. PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ	5
3.1. Věcné podmínky	5
3.2. Životospráva	6
3.3. Psychosociální podmínky.....	7
3.4. Organizace	8
3.5. Řízení mateřské školy.....	9
3.6. Personální a pedagogické zajištění	10
3.7. Spoluúčast rodičů dětí a jiných subjektů	11
4. ORGANIZACE VZDĚLÁVÁNÍ.....	12
4.1. Metody a formy vzdělávání mateřské školy	13
4.2. Organizace dne v mateřské škole.....	14
4.3. Pedagogické zásady a metody práce.....	15
5. VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI, DĚTÍ MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH, DĚTÍ OD DVOU DO TŘÍ LET A INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	16
5.1. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami	16
5.2. Zajištění průběhu vzdělávání dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka	18
5.3. Vzdělávání dětí mimořádně nadaných	19
5.4. Vzdělávání dětí od dvou do tří let	20
5.5. Individuální vzdělávání dětí podle § 34b	21
6. CHARAKTERISTIKA VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU „ JÁ A SVĚT“	22
6.1. Dlouhodobé cíle:.....	23
6.2. ŠVP klade důraz na:.....	23
6.3. Profilace školy:.....	24
7. VZDĚLÁVACÍ OBSAH	25
8. EVALUAČNÍ SYSTÉM	28
9. ZDROJE	33

1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE O MATEŘSKÉ ŠKOLE

Název zařízení	Mateřská škola Bludov, příspěvková organizace
Adresa	Polní 502, 78961 Bludov
Telefon	583 238 280, mobil: 774 465 573
Bankovní spojení	86-7471660277/0100
Emailová adresa	ms.bludov@centrum.cz
Webová adresa	www.ms.bludov
Název zřizovatele	Obecní úřad Bludov
Starosta	Ing. Pavel Ston
Vedoucí pracovníci	ředitelka: Bc. Kateřina Nétková
IČO, IZO, RED-IZO	70997837
Zařazení do sítě škol	1.1.2003
Přehled hlavní činnosti školy	Činnost příspěvkové organizace – mateřská škola je vymezena §33 – 35 zákona č.561/2004 Sb., školský zákon a vyhláškou č.14/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o předškolním vzdělávání. V mateřské škole je zřízena speciální třída, jejíž činnost je řízena vyhláškou č.27/2016 Sb. v platném znění, o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Příspěvková organizace dále zajišťuje školní stravování podle ustanovení vyhlášky č.107/2005 Sb. o školním stravování
Počet tříd MŠ	5 tříd (z toho 1 třída pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami – logopedická)
Kapacita školy	112 dětí
Provoz školy	6,00 hodin – 16,30 hodin
Název ŠVP PV	Já a svět
Číslo jednací	MS-BL/41/2022
Datum projednání s pedagog. radou	26. 1. 2022
Platnost programu od:	1. 2. 2022

2. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Mateřská škola se nachází v podhůří Jeseníků, v okrajové části obce Bludov, která má přes tři tisíce obyvatel. Zřizovatelem školy je obec Bludov. Sídlí v dvoupodlažní budově panelového typu. Prošla již několika náročnými úpravami. V rámci této úpravy došlo k částečné modernizaci výdejny stravy a vstupního prostoru, který je bezbariérový, jakož i celé přízemí budovy.

Jižní strana budovy se zahradou je orientována do polí a zcela volného prostoru, bez zástavby a komunikací. Školní zahrada prochází postupnou modernizací v přírodním stylu, její součástí je i vodní hřiště. Zahrada je využívána pro veškeré ekologické aktivity.

Jsme školou rodinného typu. Máme kapacitu 112 dětí. Patříme mezi inkluzivní školy – společně vzděláváme všechny děti, v případě potřeby jim poskytujeme přiměřená podpůrná opatření. Děti tří ročníků jsou rozděleny do pěti tříd, z toho jedna třída je pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami – logopedická. Čtyři třídy jsou heterogenní, jedna homogenní pro děti ve věku od dvou do tří let.

Škola má 17 zaměstnanců, kteří vzdělávají děti, poskytují podpůrná opatření nebo se starají o provozní chod školy.

Součástí školy je také výdejna stravy. Strava se dováží ze školní kuchyně ZŠ Bludov.

3. PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

3.1. Věcné podmínky

Naše mateřská škola má takové prostory a uspořádání, které vzhledem k vysokému počtu dětí, nedostatečně vyhovují nejrůznějším skupinovým a individuálním činnostem a těmto podmínkám přizpůsobujeme veškeré aktivity. Dětský nábytek, tělocvičné nářadí, zdravotně hygienické zařízení i vybavení pro odpočinek jsou přizpůsobeny antropometrickým požadavkům (odpovídá vyhlášce č.410/2005 Sb., v platném znění), odpovídají počtu dětí, jsou nezávadné a bezpečné. Třídy jsou dostatečně světlé, v oknech jsou funkční žaluzie.

Vybavení hračkami, pomůckami, náčiním, materiály a doplňky odpovídá počtu dětí a jejich věku. Průběžně ho doplňujeme, obměňujeme a plně využíváme. Naším zájmem je nákup hraček a pomůcek vyrobených z přírodních materiálů (dřevo apod.). Hračky, pomůcky, náčiní a další doplňky nebo alespoň jejich podstatná část je umístěna tak, aby je děti dobře viděly, mohly si je samostatně brát a zároveň se vyznaly v jejich uložení; jsou stanovena pravidla pro jejich využívání pedagogy i dětmi. Ve třídách jsou k dispozici interaktivní tabule. Ve všech třídách, je speciální dětský nábytek, který je uspořádán tak, aby vyhovoval co nejlépe podmínkám při veškerých aktivitách dětí a nebyla ohrožena jejich bezpečnost. Děti se samy svými výtvary podílejí na úpravě a výzdobě interiéru školy, dětské práce umísťujeme tak, aby byly dětem přístupné a mohli je vidět i rodiče.

Prostory mateřské školy a zahrada zajišťují bezpečné prostředí, které je soustavně udržováno v dobrém stavu. Všechny prostory i vybavení splňují hygienické podmínky a normy, dle platné legislativy týkající se čistoty, osvětlení, hluku, alergizujících či jedovatých rostlin apod.

Záměry:

- *vytvářet nové pracovní a hrací koutky na školní zahradě*
- *při nákupu hraček požadovat atestaci nebo doporučení odborníků*
- *nákup výukových interaktivních programů vhodných pro předškolní děti*
- *projednat se zřizovatelem zateplení budovy*
- *postupně rekonstruovat školní zahradu jako zahradu přírodní*

3.2. Životospráva

Dětem poskytujeme plnohodnotnou a vyváženou stravu, dbáme na správnou skladbu jídelníčku, technologii přípravy pokrmů a nápojů. Každý den zařazujeme čerstvé ovoce a zeleninu. Děti mají stále k dispozici dostatek tekutin, konvici s vodou nebo čajem a při pití se samostatně obsluhují (přiměřeně k jejich schopnostem). Nápoje se připravují a doplňují během celého dne a děti si ho nalévají do vlastních hrníčků. Učitelky děti motivují k dodržování pitného režimu. Mezi jednotlivými podávanými pokrmy dodržujeme doporučené intervaly, maximálně 3 hodiny. V žádném případě nenutíme děti do jídla. Učitelky nabízí a motivují děti, aby ochutnávaly všechny pokrmy. Děti mají na jídlo dostatek času.

Starší děti se podílejí na přípravě vlastní svačinky pod dohledem pedagoga. Všechny děti se při stolování v různé míře obsluhují samy. Je zajištěn pravidelný rytmus a řád, který je současně natolik flexibilní, aby umožnil organizaci činností v průběhu dne přizpůsobit potřebám a aktuální situaci (neplánované události atd.)

Děti jsou při příznivém počasí dostatečně dlouho venku, program činností je přizpůsoben okamžité kvalitě ovzduší a dalším povětrnostním vlivům (déšť, mráz, silný vítr).

Děti mají dostatek volného pohybu nejen na zahradě, ale i ve třídách. Nemají však možnost pohybovat se samostatně mimo třídu nebo přecházet samy bez dozoru do jiných tříd.

V denním programu respektujeme individuální potřebu dětské aktivity, spánku a odpočinku jednotlivých dětí. V žádném případě je nenutíme do spaní, nabízíme jim klidové aktivity a individuálně cílené vzdělávací činnosti.

Všichni zaměstnanci školy se chovají podle zásad zdravého životního stylu a tím poskytují dětem přirozený vzor.

Záměry:

- *umožnit dětem (rodičům) odebírat dietní stravu (bezlepkovou apod.)*
- *dle aktuálních možností přenášet vzdělávací činnosti v dopoledních hodinách na školní zahradu i mimo školní budovu*

3.3. Psychosociální podmínky

Dětem i dospělým zajišťujeme vlídné a bezpečné prostředí mateřské školy. Nově příchozím dětem vytváříme podmínky pro adaptaci na prostředí MŠ dle jejich individuálních potřeb, vždy po dohodě s rodinou. Učitelé respektují potřeby dětí, reagují na ně a pomáhají v jejich uspokojování. Kladou důraz na to, aby děti nebyly neúměrně zatěžovány, či neurotizovány spěchem. Všechny děti mají rovnocenné postavení a žádné z nich není zvýhodňováno.

Děti dostávají od pedagogů jasné a srozumitelné pokyny, jejich volnost a osobní svobodu vyvažujeme nezbytnou mírou omezení, která vyplývají z nutnosti dodržování řádu a pravidel mateřské školy. Třída mateřské školy je pro děti kamarádkým společenstvím. Ve vztazích mezi dospělými i mezi dětmi se projevuje vzájemná důvěra, tolerance, ohleduplnost a zdvořilost, solidarita, vzájemná pomoc a podpora. Dospělí se chovají důvěryhodně a spolehlivě

S dětmi není manipulováno, nejsou zbytečně organizovány, není podporováno nezdravé soutěžení mezi nimi. Je uplatňován pedagogický styl s nabídkou, která počítá s aktivní spoluprací a samostatným rozhodováním. Vzdělávací nabídka odpovídá mentalitě předškolního dítěte a potřebám jeho života. Vyhýbáme se negativním slovním komentářům a podporujeme děti v samostatnosti, dostatečně je oceňujeme a vyhodnocujeme jejich konkrétní projevy a výkony. Děti se podílí na vytváření jasných pravidel chování ve skupině tak, aby se ve třídách vytvořil kolektiv dobrých kamarádů, kde jsou všichni rádi. Učitel se programově věnuje neformálním vztahům dětí ve třídě a nenásilně je ovlivňuje prosociálním směrem (prevence šikany a jiných sociálně patologických jevů u dětí)

Záměry:

- *evaluačními prostředky získávat od dětí zpětnou vazbu, záměrně a promyšleně ji používat při plánování dalšího vzdělávání*
- *respektovat individuální potřebu odpočinku u dětí a přizpůsobit těmto potřebám nabídku aktivit v době odpočinku*

3.4. Organizace

Denní řád je dostatečně pružný, plánování činností vychází z potřeb a zájmů dětí, vyhovuje individuálním vzdělávacím potřebám a možnostem dětí. Pro realizaci plánovaných činností vytváříme vhodné materiální podmínky (dostatečné, kvalitní a včas).

Vytváříme podmínky pro individuální, skupinové i frontální činnosti, děti mají možnost účastnit se společných činností v malých, středně velkých i velkých skupinách.

Poměr spontánních a řízených činností je v denním programu vyvážený, a to včetně aktivit, které mateřská škola organizuje nad rámec běžného programu. .
Veškeré aktivity organizujeme tak, aby děti byly podněcovány k vlastní aktivitě, aby se zapojovaly do organizované činnosti a pracovaly svým vlastním tempem. Nejsou překračovány stanovené počty dětí ve třídě, spojování tříd je maximálně omezeno. Učitelé se plně věnují dětem a jejich vzdělávání.

Děti ve škole nacházejí zázemí, klid, bezpečí i soukromí, mají dostatečný prostor pro spontánní hru, aby ji mohly později dokončit nebo v ní pokračovat. Dostatečně dbáme na soukromí dětí, pokud mají potřebu, mohou se uchýlit do klidového koutku a neúčastnit se společných činností, stejně tak i možnost soukromí při osobní hygieně. Do denního programu průběžně zařazujeme řízené zdravotně preventivní pohybové aktivity.

Záměry:

- *průběžné rozšiřování nabídky didaktických pomůcek*
- *vytvořit dětem prostor, kde by si mohly nechat rozehranou hru do druhého dne*

3.5. Řízení mateřské školy

Plánování pedagogické práce a chodu mateřské školy je funkční, opírá se o předchozí analýzu a využívá zpětnou vazbu.

Organizační řád a směrnice ředitelky školy vymezují jasná pravidla a kompetence všem zaměstnancům. Velký důraz je kladen na týmovou spolupráci, respektování profesní odlišnosti a vytváření prostředí důvěry, otevřenosti a přátelství. Je vytvářen prostor na spoluúčasť při řízení pro všechny zaměstnance. Všichni zaměstnanci školy mají spolurozhodující hlas, všichni se mohou v rámci svých kompetencí aktivně podílet na dění v mateřské škole.

Tvorba ŠVP je výsledkem spolupráce celého týmu školy, včetně provozních zaměstnanců, vychází z podrobné analýzy a evaluačních nástrojů.

Ředitelka školy průběžně vyhodnocuje práci všech zaměstnanců školy, pozitivně hodnotí jednotlivé dílčí úspěchy a tím motivuje ke kvalitě vykonávané práce.

Na spolupráci s rodiči se podílí všichni zaměstnanci, dle určených kompetencí. Ve škole je zaveden funkční informační systém.

Mateřská škola spolupracuje se zřizovatelem a dalšími orgány státní správy a samosprávy, s nejbližší základní školou, popřípadě i jinými organizacemi v místě mateřské školy a s odborníky poskytujícími pomoc zejména při řešení individuálních výchovných a vzdělávacích problémů dětí.

Záměry:

- *vést všechny zaměstnance k týmové spolupráci, která je nezbytnou podmínkou pro naplnění cílů ŠVP*
- *prezentovat i nadále školu na veřejnosti*
- *dále se aktivně zapojovat do života v obci*

3.6. Personální a pedagogické zajištění

V mateřské škole pracují pedagogičtí pracovníci na základě jasně vymezených a společně vytvořených pravidel. Všichni splňují požadovanou kvalifikaci.

Ředitel podporuje profesionalizaci pracovního týmu, sleduje udržení a další růst profesních kompetencí všech pedagogů (včetně své osoby), vytváří podmínky pro jejich další systematické vzdělávání.

Podle možností a podmínek školy je zajištěno překrývání přímé pedagogické činnosti učitelů ve třídě, optimálně alespoň v rozsahu dvou a půl hodiny.

Zaměstnanci jednájí, chovají se a pracují profesionálním způsobem (v souladu se společenskými pravidly a pedagogickými a metodickými zásadami výchovy a vzdělávání předškolních dětí).

Specializované služby, jako je logopedie či jiná péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami, ke kterým předškolní pedagog sám není dostatečně kompetentní, jsou zajišťovány ve spolupráci s příslušnými odborníky (speciálními pedagogy, školními či poradenskými psychology, lékaři, rehabilitačními pracovníky aj.).

Záměry:

- *podporovat zvyšování kvalifikace na požadovanou úroveň (Bc. Mgr.)*
- *pro děti ohrožené školním neúspěchem zajistit podporu formou školního asistenta*
- *založit a tvořit osobní portfolio*

3.7. Spoluúčast rodičů dětí a jiných subjektů

Vztahy mezi zaměstnanci školy a rodiči jsou podmíněny vstřícnou komunikací, otevřeností a ochotou spolupracovat.

Pedagogičtí pracovníci reagují na aktuální potřeby a zájmy jednotlivých dětí. Zákonní zástupci dětí mají možnost vyjádřit se a ovlivnit vzdělávací proces, účastnit se vzdělávání dítěte a nadstandardních aktivit. Jsou pravidelně a v potřebném rozsahu informováni o dění v mateřské škole.

V rámci konzultačních a hovorových hodin jsou rodiče seznamováni s průběhem a výsledky vzdělávání jejich dítěte. Všichni zaměstnanci školy jsou povinni chránit soukromí rodiny a s poskytnutými informacemi nakládat dle GDPR.

Na žádost zákonného zástupce poskytujeme poradenské služby v rozsahu vyhlášky 72/2005 Sb. O poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

Spolupracujeme s organizacemi, jejichž činnost napomáhá rozvíjet občanské povědomí dětí v různých oblastech života.

Záměry:

- *více zapojovat rodiče do tvorby programu školy (nápady, podněty, připomínky)*
- *podporovat u rodičů zájem o výchovně vzdělávací práci ve třídách*

4. ORGANIZACE VZDĚLÁVÁNÍ

Přijímání dětí do mateřské školy se řídí platnou legislativou a směrnicí školy, která stanovuje kritéria pro přijímání dětí. Stanovená kritéria jsou zveřejněna na webových stránkách školy a v prostorách chodby školy. Blíže je upřesněno ve školním řádu mateřské školy.

Mateřská škola s celodenním provozem v rozmezí 6.00 – 16.30 hodin, pracuje jako pětitřídní, z toho čtyři třídy s heterogenním členěním a jedna třída homogenní. Z toho je jedna třída heterogenní speciální pro děti s vadami řeči. Umístění dětí do tříd vychází z organizačních podmínek a přání rodičů, zohledňuje sourozenecké vazby dětí..

1. třída: Berušky – homogenní skupina dětí ve věku 2-3 let
2. třída: Motýlci – heterogenní skupina dětí ve věku 3-7 let
3. třída: Myšky – heterogenní skupina dětí věku 3-7 let
4. třída: Včelky –heterogenní skupina dětí ve věku 3-7 let
5. třída: Papoušci – heterogenní skupina dětí ve věku 4,5 - 7 let, speciální-logopedická

Příchod dětí je optimální, vzhledem k organizaci vzdělávání do 8,00 hodin a odchod dětí není vymezen, vychází z potřeb rodičů. V případě požadavku na docházku dítěte v určitou hodinu z důvodu nadstandardního programu školy, jsou rodiče vždy informováni prostřednictvím nástěnek v jednotlivých třídách. Naším zájmem je především spokojené dítě, rodič a kvalitní výchovně vzdělávací činnost.

4.1. Metody a formy vzdělávání mateřské školy

Vzdělávací nabídka pro každý den je připravena tak, aby poměr mezi řízenými a spontánními činnostmi byl vyvážený. Ve všech třídách uplatňujeme prvky alternativního programu Začít spolu.

Denní řád vychází z aktuálních potřeb dětí. Odpočinek dětí vychází z potřeby relaxace a děti si mohou samostatně volit klidové činnosti.

Každodenně je dodržován pobyt venku v dopoledních hodinách po dobu dvou hodin a odpoledne dle aktuálního počasí. Nabízíme dětem bohaté zázemí školní zahrady v přírodním stylu. Vzdělávací činnosti jsou dle možnosti zařazovány venku.

V době 9.00 – 12. 15 hodin je u vzdělávacích činností zajištěno souběžné působení dvou pedagogů ve třídě.

V případě výletů je organizace dne uzpůsobena aktuálním potřebám.

Při vzdělávání převládají prožitkové a kooperativní metody vzdělávání. Zaměřujeme se také na zařazování spontánně sociálních, emočních metod vzdělávání a situačního učení.

Řízené činnosti jsou organizovány převážně individuálními a skupinovými činnostmi. Frontální činnosti jsou zařazovány okrajově jako doplňkové činnosti.

4.2. Organizace dne v mateřské škole

6.00 – 8.00	<i>příchod dětí do mateřské školy, předávání dětí učitelkám mateřské školy do třídy, volně spontánní zájmové aktivity, individuální práce s dětmi</i>
8.00 – 12.00	<i>povinné předškolního vzdělávání pro děti podle §34a školského zákona</i>
8.00 – 9.00	<i>řízené pohybové aktivity osobní hygiena, dopolední svačina</i>
9:00 – 11:45	<i>aktivity dětí řízené učitelkami mateřské školy, spontánní hry a činnosti při pobytu venku</i>
11.45 – 12.15	<i>oběd a osobní hygiena dětí</i>
12.15 – 14.00	<i>odpočinek dětí respektující rozdílné jejich potřeby, aktivity pro děti s nižší potřebou spánku, individuální práce s dětmi</i>
14.00 – 14.15	<i>odpolední svačina, osobní hygiena</i>
14.15 – 16.30	<i>spontánní hry a činnosti, pohybové aktivity, individuální práce s dětmi aktivity mohou být přesunuty na školní zahradu</i>

4.3. Pedagogické zásady a metody práce

- vzdělávání dětí maximálně přizpůsobujeme vývojovým fyziologickým, kognitivním, sociálním a emocionálním potřebám dětí
- uplatňujeme inkluzivní vzdělávání
- respektujeme individualitu každého dítěte
- vycházíme z výsledků pedagogické diagnostiky
- každému dítěti poskytujeme pomoc a podporu v míře a kvalitě, která mu vyhovuje
- pro dosažení očekávaných výstupů a klíčových kompetencí využíváme metod prožitkového a kooperativního učení, učení hrou
- uplatňujeme situační učení, spontánní sociální učení, didakticky cílenou činnost
- didaktický styl vzdělávání zakládáme na principu vzdělávací nabídky, na individuální volbě a aktivní účasti dítěte
- uplatňujeme aktivity spontánní i řízené a dbáme o jejich vyváženost
- připravujeme prostředí a nabízíme dítěti příležitosti, jak poznávat, přemýšlet, chápat a porozumět sobě i všemu kolem sebe stále účinnějším způsobem
- pedagogické aktivity volíme tak, aby probíhaly dle aktuálních potřeb jednotlivých dětí
- upřednostňujeme smyslové vnímání jako základ veškerého přirozeného poznávání
- aktivně podporujeme rozvoj komunikativních dovedností
- využíváme spontánních nápadů dětí, podporujeme dětskou zvědavost a potřebu objevovat
- podporujeme radost dítěte z učení, jeho zájem poznávat nové
- snažíme se poskytovat takové vzory chování a postojů, které jsou k nápodobě a přejímání vhodné
- chceme být průvodcem dítěte na jeho cestě za poznáním

5. VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI, DĚTÍ MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH, DĚTÍ OD DVOU DO TŘÍ LET A INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

5.1. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

V souladu s platnou legislativou a doporučením školského poradenského zařízení vytváříme pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, optimální podmínky na základě stanovených podpůrných opatření - snížený počet dětí ve třídě, využití speciálních metod, postupů a forem vzdělávání, využití speciálních kompenzačních a učebních pomůcek, didaktických materiálů, úprava organizace vzdělávání zohledňující speciální vzdělávací potřeby dětí.

Mateřská škola je připravena, po zvážení a vyhodnocení materiálních, psychosociálních, personálních a organizačních podmínek a posouzení speciálních vzdělávacích potřeb dítěte, individuálně integrovat děti s různým druhem a stupněm zdravotního postižení. Prostředí mateřské školy je maximálně bezpečné s ohledem na potřeby dítěte se SVP (bezbariérový přístup, zvýšených bezpečnostních opatření), je zabezpečena možnost pohybu a orientace dítěte v prostorách školy pomocí dostupných technických prostředků nebo lidských zdrojů.

Mateřská škola vytváří vhodné podmínky pro vzdělávání dětí se sociálním znevýhodněním. Mateřská škola se cíleně zaměřuje na včasnou diagnostiku a identifikaci dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a sociálním znevýhodněním.

Zodpovědnou osobou za systém péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami je ředitelka školy. Ředitelka školy zodpovídá za realizaci podpůrných opatření a ve spolupráci se školským poradenským zařízením a zákonným zástupcem dítěte průběžně vyhodnocuje účinnost podpůrných opatření. Ředitelka školy pověřuje pedagogické pracovnice vypracováním PLPP, IVP a komunikací se zákonnými zástupci dítěte.

V mateřské škole je od roku 1991 zřízena logopedická třída pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami – vadami řeči. Do této třídy jsou zařazovány děti se souhlasem zákonných zástupců na základě doporučení školského poradenského zařízení - SPC Šumperk a PPP Šumperk. Optimální podmínky v personální oblasti jsou zajištěny kvalifikovaným pedagogickým pracovníkem – speciálním pedagogem (logopedický asistent). Na základě doporučení školského poradenského zařízení a v souladu se Školním vzdělávacím programem mateřské školy vypracovává pověřený pedagog individuální vzdělávací plán pro každé dítě, zajišťuje kvalitní, průběžnou logopedickou péči a zařazuje řízené činnosti zaměřené na podporu rozvoje řeči ve všech jazykových rovinách, rozvoj sluchové percepce a akusticko-

verbální paměti, jemné motoriky a grafomotorických dovedností. Zajišťuje individuální logopedickou péči dle pokynů klinického logopeda v rozsahu 1x – 2x týdně pro každé dítě. Pověřený pedagog spolupracuje s pracovníky školských poradenských zařízení, odborníky a dalšími institucemi. Velkou pozornost věnuje kvalitní spolupráci se zákonnými zástupci dětí.

Zvolené metody a formy práce odpovídají individuálním potřebám dětí. Jsou-li na základě pozorování, pedagogické diagnostiky a průběhu vzdělávání zjištěny speciální vzdělávací potřeby dítěte, vypracuje pověřený pedagog plán pedagogické podpory se stanovenými podpůrnými opatřeními 1. stupně. Zákonní zástupci dítěte budou seznámeni s PLPP, se zvolenými vzdělávacími metodami a prostředky, které jsou v souladu se stanovenými podpůrnými opatřeními. PLPP bude vyhodnocen a pokud bude zjištěno, že podpůrná opatření I. stupně nejsou dostačující a nevedou k naplňování vzdělávacích možností a potřeb dítěte, doporučí mateřská škola zákonnému zástupci dítěte využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení. Školské poradenské zařízení stanoví, po projednání se školou a zákonným zástupcem dítěte, podpůrná opatření II. až V. stupně. Po obdržení doporučení ŠPZ poskytne mateřská škola podpůrná opatření bezodkladně. Na základě doporučení ŠPZ a s informovaným souhlasem zákonného zástupce vytvoří pověřený pedagog individuální vzdělávací plán. Podkladem pro tvorbu IVP je ŠVP a doporučení ŠPZ. Realizace IVP a účinnost poskytnutých podpůrných opatření bude vyhodnocena 1x za rok. Podle stupně přiznaného podpůrného opatření je přítomen asistent pedagoga.

Na základě pedagogické diagnostiky pedagogické pracovnice pomáhají rodičům při rozhodování o zahájení školní docházky dítěte. V případě potřeby doporučují odborné vyšetření ve ŠPZ a vypracovávají dotazník k vyšetření. Při práci s dětmi s odkladem školní docházky se pedagogické pracovnice zaměřují na rozvoj všech oblastí důležitých pro dosažení školní připravenosti. Dle potřeby vypracovávají PLPP, případně navazují úzkou spolupráci s dalšími odborníky.

5.2. Zajištění průběhu vzdělávání dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka

Cílem poskytované jazykové přípravy dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka je, aby při přechodu na základní školu měly takové jazykové a sociokulturní kompetence v českém jazyce, které jim umožní se zapojit do výuky v základní škole a dosáhnout školního úspěchu.

Pedagogové mateřské školy poskytují dětem-cizincům a dětem, které pocházejí z jiného jazykového a kulturního prostředí potřebnou podporu při osvojování českého jazyka již od jejich nástupu do mateřské školy.

Při práci s celou třídou, ve které se vzdělávají i děti, které se český jazyk učí jako druhý jazyk, pedagogové uzpůsobují didaktické postupy a děti cíleně podporují v osvojování českého jazyka u těchto dětí.

V souladu s platnou právní úpravou v situaci, kdy v mateřské škole, budou alespoň 4 cizinci v povinném předškolním vzdělávání, bude zřízena skupina nebo skupiny pro bezplatnou jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání. Vzdělávání ve skupině pro jazykovou přípravu bude rozděleno do dvou nebo více bloků v průběhu týdne. Na základě posouzení potřeby jazykové podpory mohou být zařazeny do skupiny pro jazykovou přípravu rovněž jiné děti, než jsou cizinci v povinném předškolním vzdělávání, pokud to není na újmu kvality jazykové přípravy.

Záměry:

- *organizovat pro rodiče odborné přednášky a workshopy*
- *zapojovat se do vyhlášených projektů, grantů a výzev jako možnost získání finančních prostředků na nákup kompenzačních pomůcek a ostatního speciálních pomůcek*

5.3. Vzdělávání dětí mimořádně nadaných

Mateřská škola se cíleně zaměřuje na včasnou diagnostiku a identifikaci dětí mimořádně nadaných. Mateřská škola dle svých možností vytváří takové materiální podmínky, které umožní dítěti jeho talent rozvíjet. Mateřská škola má dostatek materiálů, knih a didaktických pomůcek, kterými může dále rozvíjet kognitivní schopnosti dětí.

Vzdělávání nadaných dětí probíhá takovým způsobem, aby byl stimulován rozvoj jejich potenciálu včetně různých druhů nadání a aby se tato nadání mohla ve škole projevit a pokud možno i uplatnit a dále rozvíjet.

Zvolené metody a formy práce odpovídají individuálním potřebám dětí. Jsou-li na základě pozorování, pedagogické diagnostiky a průběhu vzdělávání zjištěny speciální vzdělávací potřeby dítěte, vypracuje pověřený pedagog plán pedagogické podpory se stanovenými podpůrnými opatřeními 1. stupně. Zákonní zástupci dítěte budou seznámeni s PLPP, se zvolenými vzdělávacími metodami a prostředky, které jsou v souladu se stanovenými podpůrnými opatřeními. Mateřská škola doporučí zákonnému zástupci dítěte využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení. Školské poradenské zařízení stanoví, po projednání se školou a zákonným zástupcem dítěte, podpůrná opatření. Po obdržení doporučení ŠPZ poskytne mateřská škola podpůrná opatření bezodkladně. Na základě doporučení ŠPZ a s informovaným souhlasem zákonného zástupce vytvoří pověřený pedagog individuální vzdělávací plán. Podkladem pro tvorbu IVP je ŠVP a doporučení ŠPZ. Realizace IVP a účinnost poskytnutých podpůrných opatření bude vyhodnocena 1x za rok.

Pedagogové si prohlubují znalosti a dovednosti související se vzděláváním nadaných dětí. Podporují zvědavost dítěte, povzbuzují ke kladení otázek, podporují hledání vlastních cest a způsobů řešení, tvořivost, kombinační schopnosti a originalitu.

Záměry:

- *zaměřit se na diagnostiku a vyhledávání mimořádně nadaných dětí*

5.4. Vzdělávání dětí od dvou do tří let

Mateřská škola je vybavena dostatečným množstvím podnětných a bezpečných hraček a pomůcek vhodných pro dvouleté děti.

Ve třídě s věkově homogenním uspořádáním pro dvouleté děti je použito více zavřených, dostatečně zabezpečených skříněk k ukládání hraček a pomůcek. Tím je zajištěna bezpečnost dětí a předkládání přiměřeného množství podnětů pro tyto děti. Ve třídě jsou nastavena dětem srozumitelná pravidla pro používání a ukládání hraček a pomůcek.

Prostředí je upraveno tak, aby poskytovalo dostatečný prostor pro volný pohyb a hru dětí, umožňovalo variabilitu v uspořádání prostoru a zabezpečovalo možnost naplnění potřeby průběžného odpočinku.

Mateřská škola je vybavena dostatečným zázemím pro zajištění hygieny dítěte.

Šatna je vybavena dostatečně velkým úložným prostorem na náhradní oblečení a hygienické potřeby.

Je zajištěn vyhovující režim dne, který respektuje potřeby dětí (zejména pravidelnost, dostatek času na realizaci činností, úprava času stravování, dostatečný odpočinek)

Dítěti je umožněno používání specifických pomůcek pro zajištění pocitu bezpečí a jistoty.

Učitel uplatňuje k dítěti laskavě důsledný přístup, dítě pozitivně přijímá.

V mateřské škole jsou aktivně podněcovány pozitivní vztahy, které vedou k oboustranné důvěře a spolupráci s rodinou.

5.5. Individuální vzdělávání dětí podle § 34b

Zákonný zástupce dítěte, pro které je předškolní vzdělávání povinné, může pro dítě v odůvodněných případech zvolit, že bude individuálně vzděláváno. Má-li být dítě individuálně vzděláváno převážnou část školního roku, je zákonný zástupce dítěte povinen toto oznámení učinit nejpozději 3 měsíce před počátkem školního roku. V průběhu školního roku lze plnit povinnost individuálního předškolního vzdělávání nejdříve ode dne, kdy bylo oznámení o individuálním vzdělávání dítěte doručeno řediteli mateřské školy, kam bylo dítě přijato k předškolnímu vzdělávání.

Oznámení zákonného zástupce o individuálním vzdělávání dítěte musí obsahovat

- a) jméno, popřípadě jména, a příjmení, rodné číslo a místo trvalého pobytu dítěte, v případě cizince místo pobytu dítěte,
- b) uvedení období, ve kterém má být dítě individuálně vzděláváno,
- c) důvody pro individuální vzdělávání dítěte.

Mateřská škola ověří úroveň osvojování očekávaných výstupů v jednotlivých oblastech a případně doporučí zákonnému zástupci další postup při vzdělávání.

Ředitelka školy stanoví termíny ověření vždy na druhou polovinu listopadu a náhradní termíny na první polovinu prosince, Přesný termín bude zákonným zástupcům sdělen individuálně, nebo s nimi dohodnut.

Zákonný zástupce dítěte, které je individuálně vzděláváno, je povinen zajistit účast dítěte u ověření. Ředitelka mateřské školy, kam bylo dítě přijato k předškolnímu vzdělávání, ukončí individuální vzdělávání dítěte, pokud zákonný zástupce dítěte nezajistil účast dítěte u ověření, a to ani v náhradním termínu.

Odvolání proti rozhodnutí ředitele mateřské školy o ukončení individuálního vzdělávání dítěte nemá odkladný účinek. Po ukončení individuálního vzdělávání dítěte nelze dítě opětovně individuálně vzdělávat.

6. CHARAKTERISTIKA VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU „ JÁ A SVĚT“

VIZE:

- Vytváříme prostředí, ve kterém by všechny děti mohly s pocitem bezpečí zkoumat a poznávat okolní svět, navazovat vztahy k vrstevníkům i dospělým a získávat povědomí o sounáležitosti k přírodě a k obci.
- Vedeme děti k citlivému vztahu k přírodě, ke všemu živému a učíme je žít dle environmentálních principů.
- Klademe důraz na to, aby pochopily, že člověk, lidská bytost, je součástí přírody, aby dokázaly chápat základní přírodní cyklus a s tím i souvislosti časové a prostorové.
- Uplatňujeme globální, celistvý přístup ke světu.
- Respektujeme individuální potřeby a možnosti dítěte.
- Vytváříme pro děti, zaměstnance a také pro rodiče příjemné a zdravé prostředí. Vytváření příjemného prostoru a podmínek napomáhá k celkovému pozitivnímu klimatu ve škole.

ŠVP je vytvořen v souladu s RVP PV. Náš program je vypracován jako schématický model integrovaného bloku vzdělávání, který umožňuje dítěti vnímat svět v jeho přirozených souvislostech a získávat tak reálný pohled na svět a aktivní postoj k němu. Umožňuje pedagogům v jednotlivých třídách pracovat samostatně, tvořivě a uplatňovat svoje odborné znalosti a zkušenosti. Učitelé program dotvářejí stanovením pedagogického záměru, konkretizovaných očekávaných výstupů a konkrétní nabídkou činností pro děti vzhledem k jejich věku a individuálním možnostem.

Je dokumentem otevřeným, který na základě evaluační činnosti může být měněn, dotvářen a lépe přizpůsobován konkrétním podmínkám mateřské školy.

6.1. Dlouhodobé cíle:

- Podporovat u dětí pozitivní vnímání přírody ve všech jejích podobách, učit se přírodu poznávat, respektovat a chránit
- Posilovat u dětí prosociální chování, podporovat vstřícnost, toleranci a vzájemnou úctu
- Vést děti k pozitivní komunikaci a partnerskému jednání
- Rozvíjet poznávací procesy a řeč dítěte v souladu s individuálními předpoklady, utvářet kvalitní základy dětské osobnosti
- Probouzet u dětí zvědavost v oblasti zdraví, zdravého životního stylu, vést děti k ochraně svého zdraví i zdraví druhých
- Vést děti k samostatnějšímu vystupování – rozvíjení sebevědomí a zároveň vědomí vlastní zodpovědnosti

6.2. ŠVP klade důraz na:

- Zdravý životní styl dětí i pedagogů, na mezilidské vztahy, ochranu zdraví, vztah k přírodě
- Uplatňování hry jako hlavní vzdělávací metody
- Aktivitu dítěte prožitkovým, situačním učením a posilováním dětské zvědavosti a samostatnosti.
- Komunikativní dovednosti dětí.
- Emoční prožitky dětí.
- Propojení vzdělávacích témat se životem a návaznost na aktuální situaci.
- Sebehodnocení dětí spojené s uvědoměním si zodpovědnosti za své chování **k přírodě a její ochranu.**
- Evaluaci směrem k dítěti, hodnocení dítěte jako jedinečné osobnosti a zachycování jeho pokroků ve vývoji.

- Aktivní spolupráci s rodiči, na jejich vstřícnost, otevřenost, ale i ochotu respektovat požadavky MŠ

6.3. Profilace školy:

Ve své profilaci se mateřská škola zaměřuje na sounáležitost se živou a neživou přírodou, její poznávání se zaměřením na ekologii. Celoročně se všemi činnostmi prolínají témata podporující environmentální výchovu. Cílem činností je probouzet v dětech citový vztah k přírodě, k lidem, formovat chování člověka k životnímu prostředí, rozvíjet zvědavost a zájem o přírodu, posilovat lásku k živé i neživé přírodě. Všimnout si, jak je okolní svět rozmanitý.

Organizujeme pro děti a jejich rodiče různé akce a soutěže s environmentální tematikou.

Neméně důležitou prioritou naší školy je logopedická třída, která vznikla již v roce 1991 a má již dlouholetou tradici s dobrými výsledky.

7. VZDĚLÁVACÍ OBSAH

Vzdělávací obsah je zpracován v integrovaných blocích, které jsou rámcové, nastiňují cíle a záměry. Bloky jsou uspořádány tak, aby tvořily otevřený dokument, který lze realizovat v průběhu celého roku bez dalšího časového omezení. Jsou zpracovány společně pro všechny věkové skupiny dětí a pro celou mateřskou školu jsou povinné. Časový plán těchto bloků je volný a přizpůsobitelný. Tématické části a stručná charakteristika vzdělávací nabídky a její rozpracování je předmětem TVP. Pedagogové ji každoročně mění podle závěrů evaluace jednotlivých integrovaných bloků, aktuálních vzdělávacích potřeb a možností dětí. Třídní vzdělávací programy jednotlivých tříd vymezují specifika těchto tříd. Podmínky, které vstupují do výchovně vzdělávací činnosti, určují pravidla soužití jednotlivých skupin dětí, naznačují vzájemné spolupůsobení učitelek jednotlivých tříd, volby metod a postupů evaluačního procesu a další potřebná specifika pro tu kterou třídu.

INTEGROVANÉ BLOKY

Integrované bloky

- I. Můj svět
- II. Náš svět
- III. Naše příroda
- IV. Naše Země
- V. Naše tradice

Můj svět

- Moje rodina – členové rodiny, vztahy, tradice v rodině, můj dům, obec
- Moji kamarádi – adaptace, pravidla, mateřská škola
- Moje tělo – tělo, zdraví a nemoci, výživa, smysly, pohyb, bezpečnost
- Moje radosti – pohádky, knihy, prázdniny, zápis do ZŠ

Náš svět

- Svět je plný lidí – naše vlast, národnosti, multikulturní výchova, povolání
- Svět je plný věcí – vlastnosti předmětů, barvy, geometrické tvary
- Po světě se jezdí – doprava, bezpečnost

Naše příroda

- V přírodě žije spousta zvířat-domácí, lesní, exotická, ptáci, plazi, hmyz
- V přírodě najdeme různé rostliny – les, louka, květiny, stromy, ovoce, zelenina, půda
- Přírodu se naučíme chránit – ochrana vodních zdrojů, ochrana přírody, třídění odpadu, recyklace
- Přírodní živly umí čarovat – počasí, koloběh vody

Naše Země

- Sluníčko je vládce vesmíru – vesmír, planety, slunce
- Země se točí jak na kolotoči – roční období, orientace v čase, denní režim
- Matička Země je náš domov – světadíly, hory, moře, přírodní podmínky

Naše tradice

- Svatý Martin
- Mikuláš
- Vánoce
- Velikonoce
- Svátek matek
- Den dětí
- Loučení s předškoláky

8. EVALUAČNÍ SYSTÉM

Evaluační systém jsme zpracovali na základě povinnosti, kterou stanoví §11 a §12 zákona 561/2004 Sb. v platném znění. Strukturu a hlavní oblasti hodnocení upravuje vyhláška č.15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení škol v platném znění.

Oblasti autoevaluace	Cíle v hlavních oblastech vlastního hodnocení školy	Kriteria v hlavních oblastech vlastního hodnocení školy		Časové rozvržení a odpovědnost
1.Podmínky vzdělávání.				
- věcné podmínky	- zajišťovat vhodné materiální, technické a hygienické podmínky	- technické a materiální vybavení školy	- analýza SWOT	- 1x za 2 roky - červen (všichni zaměstnanci)
- životospráva	- zajišťovat podmínky životosprávy v souladu se zásadami zdravého životního stylu - poskytovat dětem přirozený vzor	- odpovídající hygienické podmínky - dodržování pitného režimu - plnění spotřebního koše	- pozorování a vyhodnocování - záznamy o plnění spotřebního koše	- průběžně (všichni) - 1 x za měsíc (ředitelka školy)
- psychosociální podmínky	- zajišťovat vhodné psychosociální podmínky - uplatňovat individuálně přizpůsobený adaptační režim dětí na prostředí MŠ	- dodržování denního řádu školy - uplatňování vhodného pedagogického stylu	- pozorování a vyhodnocování - vzájemné naslechy - hospitace	- průběžně, dle potřeby (všichni) - učitelé 4 x ročně - ředitelka

- organizace	<ul style="list-style-type: none"> - při plánování činností vycházet z potřeb a zájmů dětí - respektovat individuální vzdělávací potřeby dětí 	<ul style="list-style-type: none"> - dodržování délku pobytu venku - dodržování režimu dne bez zbytečného zatěžování spěchem 	<ul style="list-style-type: none"> - záznamy a zprávy o kontrolách - pozorování - záznamy o dětech 	<ul style="list-style-type: none"> - dle kontroly - průběžně (učitelé)
- řízení MŠ	<ul style="list-style-type: none"> - spoluúčast na řízení všech zaměstnanců - vymezení pravidel a kompetencí zaměstnanců 	<ul style="list-style-type: none"> - pravidelné pedagogické rady - pozitivní klima školy 	<ul style="list-style-type: none"> - zápisy z pedagogických rad - dotazník pro zaměstnance školy 	<ul style="list-style-type: none"> - dle plánu porad (všichni) - 1 x ročně (ředitelka školy)
- personální a pedagogické zajištění	<ul style="list-style-type: none"> - splnění kvalifikačních předpokladů - dodržovat pedagogické metody a formy práce 	<ul style="list-style-type: none"> - kompetence pedagogů - účast na DVPP - uvádění začínajících pedagogů do praxe 	<ul style="list-style-type: none"> - hospitace - vzájemné náslechy - třídní schůzky 	<ul style="list-style-type: none"> - průběžně, dle potřeb (ředitelka školy) - 4 x ročně
- spoluúčast rodičů	<ul style="list-style-type: none"> - zapojit rodiče do života školy 	<ul style="list-style-type: none"> - účast rodičů na akcích školy - spolupráce rodičů s školou 	<ul style="list-style-type: none"> - hovorové hodiny - akce s rodiči - dotazník pro rodiče 	<ul style="list-style-type: none"> - září, červen - 2 x ročně - dle plánu akcí - 1 x ročně

2.Průběh vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> - zajišťovat průběh vzdělávání dle TVP v souladu se ŠVP a RVP - zabezpečovat kvalitní a efektivní vzdělávání dětí se spec. vzděl. potřebami - uplatňovat vhodné metody a formy práce 	<ul style="list-style-type: none"> - realizace ŠVP, soulad TVP se ŠVP a RVP - vzdělávání dětí se spec. vzděl. potřebami - vhodnocení užívaných metod a forem práce 	<ul style="list-style-type: none"> - analýza dokumentů TVP, ŠVP - hospitace - vzájemné hospitace - dokumentace o dětech, individuální záznamy, portfolia - pravidelná evaluace integrovaných bloků - kontrola třídní dokumentace - pozorování 	<ul style="list-style-type: none"> - učitelé (průběžně) - ředitelka (hospitace) - ředitelka (namátková, dle plánu hospitace) - dle potřeby (učitelé) - průběžně (učitelé) - průběžně (učitelé) - ředitelka dle plánu - ředitelka (dle plánu hospitace) - průběžně (všichni)
3.Výsledky vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> - sledovat a vyhodnocovat dosahování dílčích výstupů v jednotlivých oblastech vzdělávání a naplňování klíčových kompetencí - sledovat a vyhodnocovat individuální výsledky dětí 	<ul style="list-style-type: none"> - naplňování a dosažení klíčových kompetencí - individuální výsledky dětí - kvalita integrace dětí se spec. vzděl. potřebami 	<ul style="list-style-type: none"> - hospitace - informace ze tříd na poradách - evaluace IB - zpětná vazba - záznamy a zprávy o kontrolách a hodnoceních - dotazníky pro rodiče - záznamy o dětech, portfolia 	<ul style="list-style-type: none"> - ředitelka (dle plánu hospitace) - učitelé (dle plánu porad) - učitelé průběžně - po provedené kontrole - 1 x ročně (květen) - průběžně (učitelé)

<p>4.Úroveň výsledků práce školy zejména vzhledem k podmínkám vzdělávání a ekonomickým zdrojům.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - efektivně využívat vlastních zdrojů ke zlepšení kvality výsledků vzdělávání - usilovat o získání financí z jiných zdrojů 	<ul style="list-style-type: none"> - efektivní hospodaření s prostředky školy - získávání dalších finančních zdrojů 	<ul style="list-style-type: none"> - analýza SWOT - analýza finančních zdrojů 	<ul style="list-style-type: none"> - ředitelka (dle potřeby) - ředitelka, účetní (průběžně)
<p>5.Podpora školy dětem, spolupráce s rodiči, vliv vzájemných vztahů školy, dětí, rodičů a dalších osob podílejících se na vzdělávání.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pravidelně a dostatečně informovat rodiče a veřejnost o dění v MŠ -poskytovat rodičům poradenský servis v otázkách výchovy a vzdělávání dětí předškolního věku a dětí se spec. vzděl. potřebami -rozvíjet spolupráci s dalšími subjekty, poradenským zařízením, zájmovými organizacemi 	<ul style="list-style-type: none"> - informační systém pro rodiče a veřejnost - spolupráce s rodiči - efektivní využívání hovorových hodin - spolupráce s dalšími organizacemi, subjekty, zřizovatelem, poradenským zařízením 	<ul style="list-style-type: none"> - webové stránky - nástěnky - tisk - rozhlas - informační letáky - hovorové hodiny - rozhovor s rodiči dítěte -třídní schůzky -zpětná vazba 	<ul style="list-style-type: none"> - pedagogové všichni - dle potřeby (všichni) - 1 x měsíčně (dle ročního plánu) -ředitelka (dle potřeby) 1 x ročně – zápis (ředitelka) - 2 x ročně (učitelé) - dle potřeby (učitelé) - dle ročního plánu (učitelé) -SPC – 3x ročně -PPP – 1x ročně
<p>6.Řízení školy, kvalita personální práce, kvalita dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zajišťovat udržení a další růst profesních kompetencí všech pedagogů, vytvářet podmínky pro jejich další systematické vzdělávání 	<ul style="list-style-type: none"> - další vzdělávání pedagogických pracovníků, zaměření výběru dle požadavků a profilace školy 	<ul style="list-style-type: none"> - semináře - samostudium - studium k doplnění kvalifikace -studium ke zvýšení kvalifikace 	<ul style="list-style-type: none"> - dle plánu DVPP (učitelé, ředitelka) - dle aktuálních potřeb školy (ředitelka)

	<ul style="list-style-type: none"> - vytvářet prostor k samostatnému rozhodování a realizaci vlastních nápadů, k otevřené komunikaci a řešení problémů všemi zaměstnanci - plánovat řídicí a kontrolní činnost - vytvářet optimální podmínky pro uvádění začínajících pedagogů do praxe 	<ul style="list-style-type: none"> - komunikační systém školy - účinné kontrolní mechanismy - plán uvádění začínající učitelky do praxe 	<ul style="list-style-type: none"> - portfolia pedagogů - pohospitační rozhovory - emailová pošta - informační sešit - nástěnka - závěrečné hodnocení ŠVP, TVP - záznamy z ped. porad - hospitace - kontrola třídní dokumentace - diskuze - hodnocení stanovených cílů 	<ul style="list-style-type: none"> - ředitelka (po hospitaci) - dle potřeby (ředitelka) - dle potřeby (všichni) -1x ročně – červen (všichni), pravidelně - 1x měsíčně (dle plánu ped. porad) -dle plánu hospitace (ředitelka) - 1x měsíčně - dle potřeby - 1 x měsíčně (uvádějící učitelka)
--	--	--	---	--

9. ZDROJE

Právní předpisy:

- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů 178/2016
- zákon č.563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných
- vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění vyhlášky č.43/2006 Sb. ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, včetně poslední změny předpisu, vyhlášky č. 343/2009 Sb. v platném znění
- vyhláška č.16/2005 Sb., o organizaci školního roku, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č.258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů (a příslušné prováděcí předpisy)
- vyhláška 107/2005 Sb., o školním stravování, ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů
- nařízení vlády 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a psychologicko-pedagogické činnosti pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů

Další zdroje:

- Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. (NÚV Praha 2017)
- Manuál k přípravě školního vzdělávacího programu pro mateřské školy (VÚP v Praze 2005)
- webové stránky rvp.cz (Metodický portál – Předškolní vzdělávání)
- informační materiál MŠMT Vzdělávání dětí od dvou do tří let v mateřské škole (www.msmt.cz)

Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Vzdělávací obsah

„Já a SVĚT“

Mateřská škola Bludov

příspěvková organizace

Polní 502, 78961 Bludov, IČO:70997837, ms.bludov@centrum.cz, tel:583 238 280

VZDĚLÁVACÍ OBSAH

Vzdělávací obsah je zpracován v integrovaných blocích, které jsou rámcové, nastiňují cíle a záměry. Bloky jsou uspořádány tak, aby tvořily otevřený dokument, který lze realizovat v průběhu celého roku bez dalšího časového omezení. Jsou zpracovány společně pro všechny věkové skupiny dětí a pro celou mateřskou školu jsou povinné. Časový plán těchto bloků je volný a přizpůsobitelný. Tématické části a stručná charakteristika vzdělávací nabídky a její rozpracování je předmětem TVP. Pedagogové ji každoročně mění podle závěrů evaluace jednotlivých integrovaných bloků a aktuálních vzdělávacích potřeb a možností dětí. Třídní vzdělávací programy jednotlivých tříd vymezují specifika těchto tříd. Podmínky, které vstupují do výchovně vzdělávací činnosti, určují pravidla soužití jednotlivých skupin dětí, naznačují vzájemné spolupůsobení učitelek jednotlivých tříd, volby metod a postupů evaluačního procesu a další potřebná specifika pro tu kterou třídu.

Na základě pedagogické diagnostiky a individualizace zpracovávají pedagogové jednotlivých tříd TVP dle následujícího postupu:

- stanovení dílčích cílů
- stanovení odpovídajících záměrů, v návaznosti na dílčí cíle
- stanovení očekávaných výstupů v návaznosti na zvolené dílčí cíle a záměry
- rozpracování očekávaných výstupů na konkrétní očekávané výstupy
- určení klíčových kompetencí, ke kterým děti směřují
- na základě předchozího postupu bude vypracována konkrétní vzdělávací nabídka, která je v souladu se vzdělávací nabídkou ŠVP. Vzdělávací nabídka v ŠVP je platná pro všechny integrované bloky.
- pedagogové věnují pozornost všem rizikům, která mohou ohrožovat jejich vzdělávací záměry a uvedená rizika v ŠVP jsou platná pro všechny integrované bloky

Během realizace tématických částí pedagogové průběžně vyhodnocují dosahování konkretizovaných očekávaných výstupů a v návaznosti na ně očekávaných výstupů. Po ukončení tématické části zpracují evaluační záznam, který bude sloužit jako podklad pro tvorbu následujícího TVP.

Integrované bloky budou na základě předchozího postupu vyhodnoceny jednou ročně a bude sledováno, zda byly obsaženy všechny cíle, záměry a výstupy a bylo směřováno ke všem klíčovým kompetencím. Dále bude vyhodnoceno, zda byla obsažena vzdělávací nabídka a brána na zřetel možná rizika.

Obsah:

I. Můj svět	37
II. Naš svět	43
III. Naše příroda.....	50
IV. Naše Země	56
V. Naše tradice	62

Integrované bloky

I. Můj svět

Cílem prvního integrovaného bloku je zprostředkovat dětem elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou jim blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé, pochopitelné a využitelné pro další učení. Umožnit dětem prožívat pocit jistoty a bezpečí a postupně rozvíjet jejich sebepřijetí, sebejistotu a samostatnost.

Doporučené tématické okruhy:

- Moje rodina – členové rodiny, vztahy, tradice v rodině, můj dům, obec
- Moji kamarádi – adaptace, pravidla, mateřská škola
- Moje tělo – tělo, zdraví a nemoci, výživa, smysly, pohyb, bezpečnost
- Moje radosti – pohádky, knihy, prázdniny, zápis do ZŠ

Dílčí cíle (co učitel u dítěte podporuje):

DT - uvědomění si vlastního těla

DT - rozvoj a užívání všech smyslů

DT - osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě

DT - osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí

DT - vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu

DP - osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)

DP - poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti)

DD - seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému

DD - posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)

DSP - poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí

DSP - rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané

DSP - vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách

DSV - seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu

DSV - osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy

Záměry:

- usnadnit dětem náročný přechod z rodiny do nového prostředí, jejich adaptaci a začlenění do nového kolektivu
- posilovat u dětí důvěru, pocit sounáležitosti a pocit bezpečí
- postupně seznámit děti s prostředím třídy a mateřské školy, společně stanovit pravidla soužití a bezpečnosti
- rozvíjet u dětí schopnost žít ve společenství ostatních lidí a snažit se s lidmi spolupracovat, spolupodílet se, vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství
- podporovat děti při vyjadřování vlastních názorů, myšlenek, pocitů a nápadů
- vést děti k získání sebeobslužných návyků
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- rozvíjet u dětí schopnost přistoupit na jiný názor, přijmout společné návrhy, podřídit se rozhodnutí skupiny a přizpůsobit se společnému programu

- učit děti umět se samostatně rozhodovat o svých činnostech
- rozvíjet základní kulturně společenské postoje, návyky a dovednosti dítěte
- seznámit děti se strukturou vztahů v rodině, pochopit funkci rodiny a role jejích členů, rozvíjet pozitivní city k rodičům, sourozencům
- pomáhat dětem orientovat se bezpečně v prostředí, ve kterém žijí, rozvíjet kladný vztah ke svému domovu
- vytvářet u dětí kladný postoj k poznávání a učení, prožívat radost a uspokojení ze zvládnutého a poznaného
- posilovat zájem dětí o knížky, pohádky, příběhy, divadelní představení
- podporovat děti, aby se naučily vyjádřit své pocity verbálně, výtvarně, pohybovou či dramatickou improvizací.
- vést děti ke zdravému způsobu života, učit je poznávat, co prospívá jejich zdraví a co mu škodí.
- rozšiřovat povědomí o významu péče o hygienu, o chrup, o významu aktivního pohybu, otužování, zdravé výživy, o způsobech ochrany zdraví a vlastního bezpečí
- osvojovat si poznatky o vlastním těle a jeho vývoji, učit děti pojmenovat části těla, některé orgány a znát jejich funkce, vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů

Očekávané výstupy: (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

DT - zachovávat správné držení těla

DT - vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)

DT - zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)

DT - pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem

DT - rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých

DT - mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy

DP - sledovat a vyprávět příběh, pohádku

DP - projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon

DP – poznat napsané své jméno

DP - porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)

DP - vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si (nového, změněného, chybějícího)

DP – záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost

DP - odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory

DP - uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je

DP - respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti

DP - uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí

DD - navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho

DD - přirozeně a bez zábrán komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství

DD - odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná

DD - spolupracovat s ostatními

DD - dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla

DSP - uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)

DSP - pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat

DSP - začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti

DSP - adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody

DSP - utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)

DSV - orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)

DSV - zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)

DSV - uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)

DSV - všimnout si změn a dění v nejbližším okolí

DSV - mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí

Klíčové kompetence: *(dítě ukončující předškolní vzdělávání)*

KU - se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům

KU - odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých

KU - má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije

KŘP - si všimá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem

KŘP - řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého

KŘP - chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit

KŘP - se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu

KK - ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog

KK - se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)

KK - komunikuje v běžných situacích bez zábrán a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou

KK - dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)

KSP - samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej

KSP - projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost

KSP - se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy

KSP - napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí

KSP - se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout

KČO - dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky

KČO - chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá

KČO - má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých

KČO - má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat

KČO - spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat

KČO - dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)

II. Naš svět

Cílem druhého integrovaného bloku je postupně děti podporovat a provázet při objevování okolního světa, navazování kontaktů a vztahů s ostatními lidmi, umožnit dětem zkoumat vlastnosti předmětů a chápat souvislosti jevů, které je obklopují. Poskytnout potřebnou podporu při seznámení se složkami záchranného systému a při bezpečném chování na silnici.

Doporučené tématické okruhy:

- Svět je plný lidí – naše vlast, národnosti, multikulturní výchova, povolání
- Svět je plný věcí – vlastnosti předmětů, barvy, geometrické tvary
- Po světě se jezdí – doprava, bezpečnost

Dílčí cíle (*co učitel u dítěte podporuje*):

DT - osvojení si věku přiměřených praktických dovedností

DT – rozvoj a užívání všech smyslů

DT - osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí

DP - rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu

DP – osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)

DP - osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)

DP - rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie

DP - rozvoj schopnosti sebeovládání

DP – získání relativní citové samostatnosti

DP – rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat

DD - osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem

DD – vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)

DD – rozvoj kooperativních dovedností

DD - ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými

DSP - poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí

DSP - vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností

DSP - vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách

DSP - rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny

DSV – poznávání jiných kultur

DSV - seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu

DSV - rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám

DSV - osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy

DSV - rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách

Záměry:

- vést děti k získání povědomí o okolním světě
- rozvíjet u dětí schopnost přistoupit na jiný názor, přijmout společné návrhy, podřídit se rozhodnutí skupiny a přizpůsobit se společnému programu
- prostřednictvím praktických činností a her umožnit dětem poznávat různá povolání a profese, uvědomovat si význam každé práce a ocenit její přínos pro ostatní.
- seznámit děti s dopravní tematikou, se zásadami bezpečného chování na silnici i na hřišti, naučit je rozlišovat dopravní prostředky a základní dopravní značky, seznámit se se složkami záchranného systému
- vytvářet u dětí vztah k místu, ve kterém žijí a rozvíjet poznatky o své zemi
- umožnit dětem při hrách a činnostech uvědomit si odlišnost života lidí a jejich kultury, pochopit, že každý je jiný, jinak vypadá, jinak se chová a že je to přirozené
- umožnit dětem vnímat, rozlišovat a pojmenovat většinu toho, čím jsou obklopeny, učit je umět rozhodnout o pravdivosti a nepravdivosti jednoduchých tvrzení
- rozvíjet schopnost dětí záměrně vnímat a pojmenovat rozdíly mezi předměty
- učit děti rozlišovat a používat základní prostorové pojmy
- rozvíjet u dětí schopnost porovnat a uspořádat předměty dle stanoveného pravidla, rozlišovat některé obrazné symboly, porozumět jejich významu a funkci a umět je používat
- vést děti k udržení pozornosti i při méně atraktivních činnostech, k jejich dokončení
- rozvíjet u dětí schopnost samostatně splnit jednoduchý úkol, poradit si v běžné a opakující se situaci
- učit děti získanou dovednost využít a praktikovat v běžném životě

Očekávané výstupy: (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

DT - zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)

DT - ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)

DT - zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.) pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno

DT - zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami

DT - vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.) domluvit se slovy i gesty, improvizovat

DP - formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat

DP - učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)

DP - poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma

DP - rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci

DP - poznat některá písmena a číslice, popř. slova

DP – pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno

DP – domluvit se slovy i gesty, improvizovat

DP – poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno

DP - zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)

DP - chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)

DP - chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.)

DP - ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování

DP - přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky

DP - prožívat radost ze zvládnutého a poznaného

DD - porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad

DD - uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je

DD - chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené

DD - bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.

DD - chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)

DD - uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou

DD - vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)

DSP - chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé

DSP - porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých

DSP - vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)

DSP - chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí

DSP - uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)

DSP - dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově

DSV - uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)

DSV - všimnout si změn a dění v nejbližším okolí

DSV - osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi

DSV - orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)

DSV - porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole

Klíčové kompetence: *(dítě ukončující předškolní vzdělávání)*

KU - uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení

KU - soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů

KU - má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije

KU - klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo

KŘP - si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem

KŘP - řeší problémy, na které stačí; známé a opakuující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého

KŘP - užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích

KŘP - zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti

KK - se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci

KK - ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní

KK - průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím

KK - ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jím učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku

KSP - se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy

KSP - napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí

KSP - je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným

KSP - chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování

KČO - se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat

KČO - má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých

KČO - se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřený aktuálnímu dění

KČO - spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat

KČO - si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu

III. Naše příroda

Cílem třetího integrovaného bloku je vzbudit u dětí zájem o poznávání přírody ve všech formách, posilovat citlivý a kladný vztah dětí k přírodě a umožnit jim dle svých možností přispívat k její ochraně.

Doporučené tématické okruhy:

- V přírodě žije spousta zvířat - domácí, lesní, exotická, ptáci, plazi, hmyz
- V přírodě najdeme různé rostliny – les, louka, květiny, stromy, ovoce, zelenina, půda
- Přírodu se naučíme chránit – ochrana vodních zdrojů, ochrana přírody, třídění odpadu, recyklace
- Přírodní živly umí čarovat – počasí, koloběh vody

Dílčí cíle(*co učitel u dítěte podporuje*):

DT - rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí

DT - rozvoj a užívání všech smyslů

DT - rozvoj fyzické i psychické zdatnosti

DT - osvojení si věku přiměřených praktických dovedností

DP – rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)

DP - rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)

DP - vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení

DP - rozvoj schopnosti sebeovládání

DP - posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)

DP - rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit

DP - získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci

DD - vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)

DD - rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních

DD - rozvoj kooperativních dovedností

DSP - základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat

DSP - vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách

DSP - rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny

DSV - pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit

DSV - rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách

DSV - seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu

DSV - vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí

Záměry:

- vytvářet podmínky pro poznávání přírody v jejích různorodých podobách
- rozvíjet úctu k přírodě ve všech formách
- umožnit dětem vnímat, pozorovat a zkoumat svět zvířat všemi smysly, rozšiřovat poznatky o domácích, hospodářských, lesních, exotických zvířatech, ptácích, plazech a hmyzu

- prohlubovat znalosti dětí ze světa rostlin, rozšiřovat poznatky o lese a jeho funkci v ekosystému, učit je rozlišovat listnaté a jehličnaté stromy, jejich plody a základní charakteristické znaky
- rozvíjet fantazii a tvořivost dětí při zpracování přírodních materiálů
- vést děti k poznání vlivu člověka na životní prostředí, pomocí smysluplných činností přispívat k ochraně a péči o životní prostředí
- učit děti všimnout si proměnlivosti počasí a s tím souvisejících změn okolní přírody, porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé
- rozšiřovat poznatky dětí o významu vody pro život člověka a učit je vodní zdroje šetrně využívat a chránit
- umožnit dětem vnímat rozmanitost přírody, jejích barev, tvarů a odlišností, zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných technik

Očekávané výstupy: (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

DT - zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)

DT - mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)

DT - koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou

DT - vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)

DT - ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)

DP - vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách

DP - popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)

DP - chápat slovní vtip a humor

DP - učit se z paměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)

DP - sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech

DP - poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma

DP - přemýšlet, vést jednoduché úvahy a také vyjádřit to, o čem přemýšlí a uvažuje

DP - chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (ted', dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase

DP - řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“

DP - vnímat, že je zajímavé dozvědět se nové věci, využívat zkušenosti k učení

DP - prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)

DP - být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem

DP - vyjadřovat souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.

DP - vyvíjet volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení

DP - zorganizovat hru

DD - vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)

DD - přirozeně a bez zábrán komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství

DD - spolupracovat s ostatními

DD - bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.

DSP - zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)

DSP - chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé

DSP - vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)

DSP - utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)

DSP - dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově

DSP - zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.

DSP - vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

DSV - osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi

DSV - mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí

DSV - rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně

DSV - pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)

DSV - vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.)

DSV - porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole

Klíčové kompetence: (dítě ukončující předškolní vzdělávání)

KU - soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů

KU - má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije

KU - klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo

KU - se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění

KŘP - řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost

KŘP – rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit

KŘP - chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit

KŘP - se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu

KK - ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog

KK - se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)

KK - komunikuje v běžných situacích bez zábrán a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícný, iniciativní a aktivní je výhodou

KK - průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím

KK - dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)

KSP - si uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky

KSP - projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost

KSP - se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim

KSP - chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování

KČO - se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat

KČO - odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem

KČO - má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat

KČO - ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit

KČO - dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)

IV. Naše Země

Cílem čtvrtého integrovaného bloku je vést děti k poznání, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý, učit děti respektovat odlišnosti a potřeby ostatních lidí, komunikovat a spolupracovat s nimi.

Doporučené tématické okruhy:

- Sluníčko je vládce vesmíru – vesmír, planety, slunce
- Země se točí jak na kolotoči – roční období, orientace v čase, denní režim
- Matička Země je náš domov – světadíly, hory, moře, přírodní podmínky

Dílčí cíle (co učitel u dítěte podporuje):

DT - rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí

DT - rozvoj fyzické i psychické zdatnosti

DT - vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu

DT - uvědomění si vlastního těla

DP - rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)

DP - vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení

DP - osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)

DP - vytváření základů pro práci s informacemi

DP - rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit

DP - rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat

DP - získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci

DP - rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních

DP - rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)

DD - osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem

DD - posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)

DD - rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních

DSP - rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané

DSP - seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije

DSP - vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností

DSP - vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat

DSV - osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy

DSV - rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám

DSV - vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společností, planetou Zemí

DSV – poznávání jiných kultur

Záměry:

- podporovat u dětí vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou a neživou přírodou,
- probouzet u dětí zájem o přírodní a vesmírné jevy, ovlivňující naši planetu - Země, slunce, měsíc, hvězdy
- rozšiřovat a upevňovat chápání a správné užívání elementárních časových pojmů, učit děti vnímat a charakterizovat změny v přírodě v souvislosti se změnami ročních období
- vést děti k uvědomění si, že jak svět přírody, tak i svět lidí je na různých částech naší planety různorodý a pestrý, seznamovat je s rozmanitostí přírody a lidského světa – světadíly, přírodní podmínky, hory, řeky
- umožnit dětem při hrách a činnostech uvědomit si odlišnost života lidí a jejich kultury, chápat, že každý má právo se odlišovat, že rozdíly mezi lidmi jsou přirozené a normální
- učit děti reagovat na sociální kontakty druhých dětí otevřeně a zařazovat se mezi ně pomocí sociálně úspěšných strategií

Očekávané výstupy: (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

DT - zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a náradím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami

DT - zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)

DT - vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu

DT - zvládat sebeobsahu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)

DT - mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)

DP - vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)

DP - sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech

DP - sledovat očima zleva doprava

DP - záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost

DP - vnímat, že je zajímavé dozvědět se nové věci, využívat zkušenosti k učení

DP - chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (ted', dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase

DP - postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí

DP - řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“

DP - nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným

DP - uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je

DP - rozhodovat o svých činnostech

DP - vyjadřovat souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.

DP - uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky)

DP - zorganizovat hru

DD - porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad

DD - uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je

DD - uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou

DD - respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.

DD - chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)

DSP - chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí

DSP - dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově

DSP - zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.

DSP - zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)

DSV - vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.)

DSV - porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole

DSV - zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)

DSV - rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně

Klíčové kompetence: (dítě ukončující předškolní vzdělávání)

KU - uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení

KU - se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům

KU - odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých

KU - se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění

KŘP - řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost

KŘP - užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích

KŘP - rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit

KŘP - chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit

KK - ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog

KK - se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci

KK - dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)

KK - ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku

KSP - si uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky

KSP - se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout

KSP - je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným

KSP - chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování íb.

KČO - dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky

KČO - chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá

KČO - chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevířivost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky

KČO - ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit

V. Naše tradice

Cílem pátého integrovaného bloku je předat dětem naše bohaté kulturní tradice a zvyky, umožnit jim podílet se na přípravách svátků a oslav a prožívat je v rodině i společenském prostředí.

Doporučené tématické okruhy:

- Svatý Martin
- Mikuláš
- Vánoce
- Velikonoce
- Svátek matek

- Den dětí
- Loučení s předškoláky

Dílčí cíle*(co učitel u dítěte podporuje):*

DT - rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí

DT - osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě

DT - osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí

DP - osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)

DP - rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie

DP - posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)

DP - vytváření základů pro práci s informacemi

DP - poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti)

DP - získání relativní citové samostatnosti

DP - rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání

DD - rozvoj kooperativních dovedností

DD - posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)

DD - seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému

DD - ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými

DSP - rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny

DSP - seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije

DSP - rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané

DSP - vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách

DSP - rozvoj společenského i estetického vkusu

DSV - vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách

DSV - seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu

DSV - pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit

DSV - rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách

DSV - vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí

Záměry:

- rozvíjet základní kulturně společenské postoje, návyky a dovednosti dětí
- seznamovat děti se světem kultury, přijímat lidové tradice a zvyky, oslavy a svátky jako součást života společnosti
- umožnit dětem aktivně se podílet na přípravě a realizaci činností spojených s oslavami tradičních svátků, těšit se z hezkých, příjemných zážitků a upevnit vztah k rodině i ostatním lidem
- rozvíjet u dětí kooperativní a komunikativní dovednosti verbální i neverbální
- učit děti vnímat umělecké a kulturní podněty a vyjádřit svoje prožitky reálné i fantazijní různými výrazovými prostředky
- podporovat děti při porozumění běžným projevům vyjádření emocí a nálad, pomáhat jim ovládat svoje city a přizpůsobovat jim svoje chování
- vést děti k spoluvytváření prostředí pohody a sounáležitosti

Očekávané výstupy: (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

DT - zachovávat správné držení těla

DT - koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou

DT - zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)

DT - ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem

DT - vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)

DP - správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči

DP - pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno

DP - utvořit jednoduchý rým

DP - sledovat očima zleva doprava

DP - poznat napsané své jméno

DP - chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (ted', dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase

DP - učit se nazpaměť krátké texty, vědomě si je zapamatovat a vybavit

DP - vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim

DP - vyjadřovat souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.

DP - vyvíjet volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení

DP - těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním

DP - zachycovat a vyjadřovat své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)

DD - navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho

DD - odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná

DD - uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou

DD - spolupracovat s ostatními

DD - dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla

DSP - uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)

DSP - pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat

DSP - chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí

DSP - vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)

DSP - vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zazpívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

DSV - mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte

DSV - osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi

DSV - vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.)

DSV - všimát si změn a dění v nejbližším okolí

Klíčové kompetence: (dítě ukončující předškolní vzdělávání)

KU - má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije

KU - se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům

KU - odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých

KŘP - si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem

KŘP - užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích

KŘP - rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit

KŘP - se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu

KK - se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)

KK - komunikuje v běžných situacích bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou

KK - ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní

KK - průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím

KSP - samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej

KSP - projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost

KSP - se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřít, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy

KSP - napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí

KSP - se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim

KČO - odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem

KČO - se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřený aktuálnímu dění

KČO - chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nezájem, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky

KČO - si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu

KČO - ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit

Vzdělávací nabídka (co učitel dítěti nabízí): je platná pro všechny integrované bloky

DT - lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.)

DT - manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním

DT - zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)

DT - smyslové a psychomotorické hry

DT - konstruktivní a grafické činnosti

DT - hudební a hudebně pohybové hry a činnosti

DT - jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.

DT - činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí

DT - příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků

DT - činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí

DT - příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozcích při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí

DP - artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti

DP - společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)

DP - komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv

DP - samostatný slovní projev na určité téma

DP - poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů

DP - vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co zhlédlo

DP - přednes, recitace, dramatizace, zpěv

DP - grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen

DP - prohlížení a „čtení“ knížek

DP - hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest

DP - činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika)

DP - přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování

DP - záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí

DP - motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností

DP - konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)

DP - spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty

DP - smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.

DP - námětové hry a činnosti

DP - hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)

DP - řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant

DP - hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)

DP - činnosti zaměřené na vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médii apod.)

DP - činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)

DP - hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině

DP - činnosti zaměřené na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci

DP - činnosti zasvěčující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.

DP - spontánní hra

DP - činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu

DP - činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné

DP - činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení

DP - příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání

DP - cvičení organizačních dovedností

DP - estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)

DP - sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte

DP - cvičení v projevoování citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v sebeovládání (zvláště záporných emocí, např. hněvu, zlosti, úzkosti)

DP - hry na téma rodiny, přátelství apod.

DP - výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)

DP - činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní

DP - dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsmev, pláč, hněv, zloba, údiv, vážnost apod.)

DP - činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních

DD - běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým

DD - sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy

DD - hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření

DD – kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách

DD - společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému

DD - aktivity podporující sblížení dětí

DD - aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.)

DD - hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého

DD - činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě

DD - hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.

DD - činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat), mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)

DD - hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých

DD - četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením

DSP - běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování

DSP - aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy

DSP - spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě

DSP - různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích

DSP - přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.)

DSP - tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a třibení vkusu

DSP - receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének)

DSP - setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě

DSP - hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává

DSP - aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí

DSP - hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)

DSP - aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)

DSV - přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety

DSV - aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)

DSV - sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé

DSV - poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím

DSV - hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat

DSV - praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává

DSV - přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)

DSV - práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií

DSV - kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování) ☒ praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)

DSV - využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními ději srozumitelnými reáliemi o naší republice

DSV - pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.) ☒ ekologicky motivované herní aktivity (ekohry)

DSV - smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů učitele): jsou platná pro všechny integrované bloky

DT - denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu

DT - nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí apod.)

DT - omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům

DT - nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí

DT - neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte

DT - omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností

DT - absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností

DT - nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí

DT - dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných cviků a činností, nevhodné oblečení při pohybových činnostech

DT - nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkcích některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí

DT - nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy

DT - nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, nářadím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod.

DP - prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými

DP - málo příležitosti k samostatným řečovým projevům dítěte (spontánním i řízeným) a slabá motivace k nim

DP - špatný jazykový vzor

DP - vytváření komunikativních zábran (necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte)

DP - časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.)

DP - nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní

- DP - omezený přístup ke knížkám
- DP - nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založeným na vlastní zkušenosti
- DP - převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním
- DP - příliš racionální, hotový a uzavřený výklad světa
- DP - omezený prostor pro vyjádření a uplatnění představivosti a mimoracionálního poznávání
- DP - převažující důraz na pamětní učení a mechanickou reprodukci, málo názornosti i prostoru pro rozvoj fantazie
- DP - zahlcování podněty a informacemi bez rozvíjení schopnosti s nimi samostatně pracovat
- DP - málo příležitosti a prostoru k experimentaci a exploraci a samostatnému řešení konkrétních poznávacích situací
- DP - nedostatek porozumění a ocenění úspěchu či úsilí
- DP - nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení
- DP - málo vlídné, nevstřícné, strohé, nelaskavé a málo přátelské prostředí, kde dítě nenalézá dostatek lásky a porozumění
- DP - nedostatek možností projevat vlastní city, sdělovat citové dojmy a prožitky a hovořit o nich → nepřiměřené nároky na dítě, časté negativní hodnocení, kdy dítě opakovaně prožívá pocit selhání
- DP - nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte
- DP - jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí
- DP - spěch a nervozita, omezování možností dítěte dokončovat činnost v individuálním tempu, nevhodné zásahy a přerušování činností dětmi dospělými
- DP - stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí
- DP - nevhodné vzory a modely chování (netaktní komunikace, nedostatek sociálního citění, ohleduplnosti a tolerance, necitlivé vztahy a postoje okolí)
- DP - nedostatečná motivace dětí k jejich sebevyjádření a sebeuplatnění
- DP - málo podnětů a aktivit podporujících estetické vnímání, citění, prožívání a vyjadřování
- DD - nedostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování, málo vstřícné postoje dospělých k dítěti i k sobě navzájem
- DD - nedostatečně psychosociálně „bezpečné“ prostředí, neautentické, s nedostatkem porozumění a tolerance

DD - nedostatek empatie, neposkytování empatické odezvy na problémy dítěte

DD - příliš ochránářské či příliš nevšímavé prostředí

DD - autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem

DD - manipulace dítěte tzv. pozitivními prostředky (citovými prostředky, chválením bez opodstatnění)

DD - nedůstojné jednání, zesměšňování, ponižování

DD - prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým

DD - časté organizování soutěživých činností a podporování nezdravé soutěživosti

DD - nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému, nedodržování přijatých pravidel, špatný vzor

DD - nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v mateřské škole realizují

DD - nedostatečná pozornost tomu, jak dítě řeší své spory a konflikty s druhým dítětem

DD - příliš časté vystupování učitele v roli soudce

DD - nedostatečný respekt k vzájemným sympatiím dětí a malá podpora dětských přátelství

DD - soustředění pozornosti pouze na verbální formy komunikace

DSP - nedostatek estetických a etických podnětů a příležitostí k jejich kultivovanému prožívání a vyjádření

DSP - přítomnost nevhodných, podbízivých a nevkusných podnětů

DSP - nevhodný mravní vzor okolí (děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvořilého, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.) včetně nevhodných vzorů v médiích

DSP - příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (např. někteří dospělí)

DSP - zvyhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině

DSP - schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek

DSP - nedostatek příležitostí k nápravě jednání, které bylo proti pravidlům

DSP - ironizování a znevažování úsilí dítěte

DSP - potlačování autonomního chování dítěte v zájmu zkratkovitého dosažení vnější disciplíny a poslušnosti

DSP - nevšímavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení nežádoucího chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin jejich vzniku

DSP - chybějící informace o tom, jak se chránit před nebezpečím hrozícím od neznámých lidí

DSP - nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění

DSV - nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu

DSV - nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí

DSV - jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností, málo podnětné, málo pestré a málo obměňované prostředí nebo prostředí nepřehledné, neupravené, neuspořádané, s nadbytkem hraček a věcí

DSV - výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná

DSV - užívání abstraktních pojmů, předávání „hotových“ poznatků

DSV - převaha zprostředkovaného poznávání světa (obraz, film)

DSV - nedostatek pozornosti prevenci vlivů prostředí, které mohou být pro dítě nezdravé a nebezpečné

DSV - nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy

DSV - špatný příklad dospělých (chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení)

DSV - uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění